

řejnými laboratořemi, v nichž se žáci připravují k současnému i budoucímu životu.

Didaktika — hlavní směr v současné profesionální přípravě učitelů

Peter Petrov

V posledních letech chápe stále více autorů didaktiku jako vědu o vyučování nebo jako vědu o vzdělávání a vyučování. Didaktika se zabývá podstatou a zvláštnostmi vyučování ve všeobecně vzdělávací škole. Na rozdíl od ostatních věd, které také zkoumají vyučování, je didaktika jediná, která sleduje vyučování jako jednotný jev a dokonce jako relativně samostatný systém. Didaktika se nemůže rozvíjet nezávisle na pedagogice, avšak didaktické závěry představují zvláštní kategorie pedagogických poznatků. Struktura a obsah didaktiky se stále mění, přesto lze strukturu didaktické problematiky shrnout takto:

1. Didaktická propedeutika zahrnuje otázky vědeckého statusu didaktiky, jejího předmětu, aktuálních funkcí a úloh, dále etapy jejího rozvoje, její teoreticko-metodologické základy, její vědecké instrumentarium, pojmově terminologický aparát atd.
2. Teleologická (teleonomická) didaktika se zabývá otázkami, které jsou spojeny se sociálními požadavky na přípravu a rozvoj dorůstající generace, cíli a úlohami výuky a vzdělávání atd.
3. Objektová didaktika (ontodidaktika) vytyčuje teoretické základy vzdělávacího a vyučovacího obsahu, základní koncepce pro výběr vyučovacího obsahu, vypracovává principy strukturování základních státních dokumentů: učebního plánu, učebních osnov, učebnic aj,
4. Subjektová didaktika sleduje činnost žáků (učení), činnost učitelů (vyučování), tj. hlavní subjekty výuky jako binární jev.
5. Subjekt-objektová didaktika (komunikativní, perceptivní, interaktivní) objasňuje podstatu a zvláštnosti výuky jako komunikačního procesu, jako procesu vzájemného dorozumívání, spolupráce mezi učitelem a žákem, analyzuje strukturu výuky jako celostního jevu.
6. Normativní didaktika se zabývá otázkami zákonitostí a principů výuky, jejichž pomocí je zajišťována vyšší účinnost výchovy, vzdělávání a vývoje žáků.

7. Technologická didaktika (didaktická technologie) vysvětluje problémy organizačních systémů, forem, metod a výukových prostředků, zabývá se otázkami racionalizace a intenzifikace činnosti učitele a žáků, otázkami vědecké organizace jejich práce.
8. Docimologie a didaktometrie se zabývá kontrolou a hodnocením přípravy a vývoje žáků, měřením (diagnostikou) výukových výsledků, sebekontrolou a sebehodnocením žáků.
9. Didaktická prognostika (futurologie) vypracovává a připravuje teoretické a organizačně metodické předpoklady k prognóze v didaktice a při vědeckém zdůvodňování výuky.

Navržená struktura didaktické problematiky je poměrně omezená, neboť existují též jiné varianty. Tato struktura totiž nepokrývá celý systém relativně oddělených oblastí (směrů) současné didaktiky. Navíc lze uvést ještě počítačovou didaktiku, v některých zemích se konstituuje komunikativní a hermeneutická didaktika (Německo), kognitivní didaktika (USA) aj. Projevuje se též velký zájem o reformní pedagogiku, v níž má didaktika také velkou úlohu.

Řízené tiché čtení jako metoda

Jože Lipnik

Obecná didaktika vyvíjí takové metody, které mají společné charakteristické rysy stejné pro většinu vyučovacích předmětů, pak tyto metody dále modifikují a rozšiřují. Metodika literární výchovy si také vytváří různé metody, jednou z nich je metoda řízeného tichého čtení. Tato metoda vyžaduje určitou úroveň samostatné práce žáků a je přiměřená jednak pro analytický rozbor, jednak pro problémově tvořivý přístup k literárnímu dílu.

Interpretačně analytický přístup k literárnímu textu se skládá z třífázového postupu při osvojování textu: celkový pohled na text, práce s jednotlivými prvky textu a závěrečné celkové hodnocení. Tento přístup je především vhodný pro školní texty, které se probírají v části vyučovací hodiny, někdy i delším časovém období. Jsou to většinou jednotlivé básně, krátké prozaické texty, delší úseky textu, redigované texty apod.

Tiché čtení se uplatňuje zejména ve druhé fázi práce s textem, kdy žáci hledají vysvětlení neznámých pojmů, kdy srovnávají, komentují, dokumentují, objevují literárněteoretické, jazykové, filozofické, sociologické, morální,